

บทที่ 7

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์การออกแบบผลิตภัณฑ์ และศักยภาพของธุรกิจชุมชน กรณีศึกษา ผลิตภัณฑ์เดินเส้นลวดลาย ตามโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษากลุ่มผู้ประกอบการทั้ง 10 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ถึงปัญหาและความต้องการต่างๆ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตามแนวทางการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP Product Champion) โดยการศึกษาผู้ประกอบการทั้ง 10 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ดังกล่าวจะสรุปถึงแนวทางที่จะนำไปสู่การพัฒนา ที่ทำการศึกษาตามดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพการจัดการของธุรกิจชุมชน ด้านการบริหารทรัพยากร คน เงิน งาน วัสดุอุปกรณ์ ในธุรกิจชุมชน
3. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพด้านการผลิตการตลาด การวางแผนผลิต และการดำเนินธุรกิจ

ในกรณีศึกษาผลิตภัณฑ์เดินเส้นลวดลาย มีกลุ่มผู้ประกอบการ 10 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ที่เข้าร่วมในกรณีศึกษา แสดงศักยภาพที่พร้อมจะพัฒนาไปสู่มาตรฐานในระดับต่อไป ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ 1 คุณอินสร ทิพสุทา

ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาคนตรี

2. กลุ่มตัวอย่างที่ 2 คุณอารี กาวีละ

ผลิตภัณฑ์เดินเส้นพระ-นาง

3. กลุ่มตัวอย่างที่ 3 คุณพองนวล ปลุกงา

ผลิตภัณฑ์เดินเส้นกรอบรูปและขันโตก-กล่องทิชชู-ห่านไม้

4. กลุ่มตัวอย่างที่ 4 คุณศวรร ทิพย์อ่อน

ผลิตภัณฑ์เดินเส้นขันโตก

5. กลุ่มตัวอย่างที่ 5 คุณอัมพร ขาววิชัย

ผลิตภัณฑ์เดินเส้นพระ-นาง

6. กลุ่มตัวอย่างที่ 6 คุณอำพร ศรีคุณะ

ผลิตภัณฑ์เดินเส้นเตียง

7. กลุ่มตัวอย่างที่ 7 จันทิรา ตันปาลี

ผลิตภัณฑ์นกกตแต่งบ้าน

8. กลุ่มตัวอย่างที่ 8 คุณแก้วศรี ปลุกงา

ผลิตภัณฑ์ผีเสื้อแต่งบ้าน

9. กลุ่มตัวอย่างที่ 9 คุณสุพาณี แก้วใจ

ผลิตภัณฑ์เดินเส้นผีเสื้อตกแต่งบ้าน

10. กลุ่มตัวอย่างที่ 10 คุณชานนท์ นันไชย

ผลิตภัณฑ์เดินเส้นขันโตก

1. การวิเคราะห์การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

การวิเคราะห์ความต้องการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยการจัดลำดับความสำคัญไว้ 3 ประเด็นอันได้แก่ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เพื่อให้สินค้ามีคุณภาพเป็นที่ต้องการของท้องตลาด และสามารถพัฒนาสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และท้องถิ่นได้ในอนาคต

1.1 การออกแบบผลิตภัณฑ์เดินเส้นลวดลาย

การออกแบบผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษา ผลิตภัณฑ์เดินเส้นลวดลาย เป็นการออกแบบโดยใช้วัสดุที่เรียกว่า “มุก” ในการประดิษฐ์ลวดลาย ให้แก่วัตถุต่างๆ ซึ่งลวดลายที่ทำจะเป็นลวดลายที่ลอคค้องกับตัววัตถุนั้นๆ และติดกระจกตกแต่งเพิ่มความน่าสนใจ แต่มักพบปัญหาอย่างคุณอำพร ศรีกณะผู้ประกอบการกลุ่มที่ 6 ผลิตภัณฑ์เดินเส้นเตียง พบปัญหาจากขนาดเตียงที่มีขนาดใหญ่จึงจำเป็นต้องใช้เส้นมุกจำนวนมาก ต้องใช้เงินลงทุนในการจัดซื้อเส้นมุกแบบสำเร็จรูปที่ทำมาแล้วสูง จึงประสบปัญหาขาดเงินลงทุนอยู่หลายครั้ง และปัญหาส่งงานไม่ทัน

1.2 การออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์เดินเส้นลวดลาย

ทางกลุ่มผู้ประกอบการ ไม่สามารถทำการออกแบบบรรจุภัณฑ์ได้ เนื่องจากการออกแบบนั้นจำเป็นต้องใช้เงินในการลงทุน แต่ทางกลุ่มผู้ประกอบการไม่ได้ผลิตเพื่อจำหน่ายและส่งออกโดยตรง แต่ผลิตให้แก่พ่อค้ากลางผู้จ้างเพียงเท่านั้น แต่มีการป้องกันผลิตภัณฑ์จากการกระแทก ด้วยการห่อด้วยกระดาษ และพันด้วยเทปใสอีกครั้ง

1.3 คุณภาพของผลิตภัณฑ์เดินเส้นลวดลาย

ทางกลุ่มผู้ประกอบการจะให้ความสำคัญกับการคัดเลือกวัสดุที่ใช้สำหรับเดินเส้นติดมุก และมุกที่ใช้สำหรับเดินเส้นทำลวดลาย เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นตัวชี้วัดคุณภาพของผลิตภัณฑ์เดินเส้นลวดลาย ซึ่งการจะรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ไว้ได้นั้นจำเป็นต้อง ควบคุมและดูแลเป็นอย่างดี ป้องกันไม่ให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้คุณภาพ

2. การวิเคราะห์ศักยภาพด้านการจัดการของธุรกิจชุมชน ด้านการบริหารทรัพยากรคน เงิน งาน วัสดุอุปกรณ์ ให้มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษา และวิเคราะห์เบื้องต้นพบว่า ผู้ประกอบการทั้ง 10 กลุ่ม มีการจัดการธุรกิจ และบริหารธุรกิจชุมชนของตนเอง ดังนี้

2.1 ด้านการจัดการของธุรกิจชุมชน

ด้านการจัดการของผู้ประกอบการ มีการจัดการแบบครอบครัว โดยมีผู้ช่วยในการทำงานส่วนใหญ่เป็นคนในครอบครัวเดียวกัน สอนงานกันเอง เพื่อให้สามารถเพิ่มอัตราการผลิตให้มากขึ้น ผู้ประกอบการเดินเส้นลวดลายจัดเป็นกลุ่มธุรกิจขนาดเล็ก แต่มีหลายกลุ่ม หากเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นอย่างไม่แก่สลัก หรือจักรสาน เพราะผลิตภัณฑ์เดินเส้นลวดลายมีขั้นตอนการทำงานหลักๆ เป็นการเดินเส้นประดิษฐ์ลวดลายให้วัสดุเพียงเท่านั้น ไม่มีความยุ่งยากมากมาย แต่มักพบปัญหาใน ด้านการจัดการด้านการเงิน เนื่องจากเป็นกลุ่มขนาดเล็ก และมีหลายกลุ่มจึงทำให้เกิดการตัดราคากันเป็นอย่างมาก พ่อค้าคนกลางจะเลือกกระจายงานให้กับผู้ประกอบการที่ฝีมือดี และราคาถูก จึงทำให้การเงินมีปัญหา และตัวผู้ประกอบการเองไม่มีการบริหารอย่างเป็นระบบ

2.2 ด้านการบริหารทรัพยากรคน

ส่วนใหญ่การบริหารจะเป็นการบริหารโดยการสอนงานกันเองภายในครอบครัวอย่างเช่น พ่อสอนแม่ แม่สอนลูก และพี่สอนน้อง เป็นต้น เพื่อที่จะสามารถเพิ่มผลิตภัณฑ์ให้ได้จำนวนมากพอ ที่จะสามารถเลี้ยงคนในครอบครัวได้ทุกคน เป็นการลงทุนที่ต่ำแต่สามารถช่วยเหลือครอบครัว และลดต้นทุนด้านการจ้างแรงงาน

2.3 ด้านบริหารจัดการด้านการเงิน

ส่วนนี้จัดว่าเป็นปัญหามานาน ซึ่งจากที่ได้กล่าวไว้ว่าผลิตภัณฑ์เดินเส้นลวดลาย เป็นธุรกิจที่มีขนาดเล็ก แต่เป็นกลุ่มธุรกิจที่มีผู้ประกอบการทำอยู่จำนวนมาก จึงมีการแข่งขัน ตัดราคากันค่อนข้างมาก ต่อราคากันจนทำให้ราคาตกต่ำ ขาดทุนอยู่เสมอ ยิ่งได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจจนทำให้การส่งออกลดลงงานที่พ่อค้าคนกลางจะกระจายลงให้ผู้ประกอบการน้อยลงไปด้วย รายรับรายจ่ายหมดไปวันต่อวัน จึงมักไม่มีเงินเหลือเก็บออมขาดเงินทุนหมุนเวียน อีกทั้งผู้ประกอบการขาดความรู้เรื่องการบัญชี การจัดทำบัญชีมีทั้งการทำแบบง่ายๆ และไม่ทำเลย

ในส่วนที่ผู้ประกอบการที่คิดจะรักษาธุรกิจให้ดำเนินต่อไป สามารถค้นหาแหล่งเงินทุนที่ถูกต้องตามกฎหมายได้มากมาย ซึ่งจะต้องมีการพิจารณาตามความเหมาะสมของ

ผู้ประกอบการ ว่าความสามารถในการรับความเสี่ยงของผู้กู้ และต้นทุนในการจัดหา ได้หรือไม่จึงจะพิจารณาให้กู้

2.3.1 แหล่งเงินทุนมีอยู่ 2 แหล่งใหญ่ๆ

1) แหล่งเงินทุนจากเงินออมส่วนบุคคลคือ เงินที่ได้มาจากการสะสมส่วนตัวซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนที่ง่ายที่สุด แต่การนำเงินที่เก็บออมของตนเองไปลงทุน โดยไม่มีการป้องกันความเสี่ยง หรือกระจายความเสี่ยง กรณีเกิดการขาดทุนอาจจะทำให้เกิดปัญหาตามมาได้

2) แหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินคือ การจัดหาเงินจากสถาบันการเงิน อย่างธนาคารพาณิชย์ต่างๆ การกู้เงินมีทั้งระยะสั้น ระยะยาว และรวมไปกับการเบิกเงินเกินบัญชี สิ่งที่สำคัญที่ต้องพิจารณาในการกู้เงิน คือ ค่าใช้จ่ายในการจัดหาเงิน ดอกเบี้ยเงินกู้ ความพร้อม ที่จะรับความเสี่ยงของผู้กู้ วงเงินที่กู้ ความสอดคล้องกับลูกค้าของสถาบันการเงิน และความรวดเร็ว ในการปล่อยสินเชื่อ

2.3.2 วงเงินที่สามารถให้กู้/อัตราดอกเบี้ย

1) กรณีใช้บุคคลค้ำประกัน ไม่เกิน 100,000 บาท
2) กรณีใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน เกิน 100,000 บาท แต่ไม่เกิน 100 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยนั้นจะขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละธนาคาร และหลักทรัพย์ที่ใช้ค้ำประกัน โดยอัตราดอกเบี้ย กรณีสินเชื่อเพื่อธุรกิจ โดยประมาณ 5%-8% (คู่มือก่อตั้งธุรกิจของศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1: หน้า 69-72)

2.4 ด้านการงาน และที่มาของวัสดุอุปกรณ์

วัตถุดิบ และอุปกรณ์ต่างๆ วัสดุหลักๆ ที่สำคัญ ยกอย่างเช่น แฉกไม้ ไม้ แกะสลัก แก้วไม้ตุ๊กตาไม้หรือผลิตภัณฑ์อะไรก็ได้แต่ที่จะนำมาตกแต่งลงลายด้วยวิธีการเดินเส้น ผลิตภัณฑ์เหล่านี้จะได้มาจากพ่อค้าคนกลางเป็นคนประสานงาน และจัดหาให้ในกรณีที่ผู้ประกอบการเป็นผู้ผลิตประจำ แต่หากในกรณีที่ไม่ใช่ผู้ผลิตประจำจะต้องลงทุนจัดหาวัสดุเอง ส่วนอุปกรณ์อื่นๆที่ซื้อ เช่นดินมุก กระฉก สีน้ำ สีจากร้านค้าทั่วไป ในชุมชนเพื่อเป็นการกระจายรายได้แก่คนในชุมชนเอง วิธีทำเส้นมุก : ใช้สีน้ำมันสีดำ ชัน ปูนขาว ผสมให้เข้ากัน ปั้นเป็นเส้น สำหรับแต่งลาย ซึ่งบางผู้ประกอบการไม่ได้ทำเอาไว้ใช้เอง เพราะถ้าทำเองจะเสียเวลาคิด และตกแต่งลงลายทำให้ส่งงานลูกค้าไม่ทัน เพื่อแก้ไขปัญหาส่วนนี้จึงจำเป็นต้องซื้อหาเอาแบบสำเร็จรูปที่ทำมาแล้ว จึงทำให้มีต้นทุนด้านวัตถุดิบ และอุปกรณ์สูงขึ้น ในด้านอุปกรณ์นี้จำเป็นต้องลงทุนเองหมดทุกอย่าง

จากการลงพื้นที่พบว่า ผู้ประกอบการทั้ง 10 กลุ่มผลิตภัณฑ์ มีรูปแบบที่ไม่ต่างกัน แต่มีความคิดสร้างลวดลายที่ต่างกันไป โดยมีปัจจัยขึ้นอยู่กับลักษณะตัวผลิตภัณฑ์ และความคิดของแต่ละผู้ประกอบการ มีตั้งแต่ลวดลายไทย ลวดลายการ์ตูนจนไปถึงลวดลายประยุกต์ต่างๆ อย่างคุณอริกาวิละ ผู้ประกอบการกลุ่มที่ 2 ผลิตภัณฑ์เดินเส้นพระ-นาง ที่เน้นลวดลายไทยเป็นหลัก เพราะปัจจัยที่ได้ผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลักรูปพระ-นาง จึงมุ่งเน้นความเป็นไทยด้วยการทำลวดลายไทย ไม่เพียงเท่านั้นยังมีผลิตภัณฑ์ นางรำ นางไหว้ นางอุ้มหม้อ เด็กหนูน อีกด้วย เป็นตัวอย่างผู้ประกอบการที่นำความเป็นไทยมาเป็นจุดขาย แต่ที่นำความแปลกมาเป็นจุดขายอย่างคุณพองนวล ปลุกกา ผู้ประกอบการกลุ่มที่ 3 ผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์เดินเส้นกรอบรูปและขันโตก-กล่องทึชชู-ห่านไม้ ผลิตภัณฑ์ของคุณพองนวล เน้นลวดลายประยุกต์ต่างๆ นำเอาแบบตั้งแต่ความโบราณมาผสมผสานกับความเป็นสมัยใหม่

3. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพด้านการผลิต การตลาด การวางแผนผลิต และการดำเนินธุรกิจ

จากการวิเคราะห์ที่ผ่านมามีด้านการจัดการพบว่า การผลิต การตลาด การวางแผนผลิต และการดำเนินธุรกิจ เป็นศักยภาพที่จำเป็นต้องเร่งพัฒนา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มธุรกิจชุมชนให้ได้มาตรฐานถูกต้องตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ลดปัญหาความยากจน

3.1 ด้านการผลิต

ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการจะลงมือทำการผลิตต่อเมื่อมีพ่อค้าคนกลางจ้าง อาจมีลูกค้าอื่นบ้างนานๆ ครั้ง ระยะเวลาการผลิตในแต่ละครั้งจะขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลาง ว่ากระจายงานให้มากหรือน้อย และจะขึ้นอยู่กับช่วงเวลาสำคัญๆ เช่นงานเทศกาล การงานแสดงของตกแต่ง เป็นต้น ช่วงนี้ระยะเวลาการทำงานจะมากขึ้น เพื่อให้สามารถผลิตสินค้าให้ทันส่งตามกำหนดไว้ในขั้นตอนการผลิตผู้ประกอบการส่วนใหญ่ จัดซื้อวัสดุเองบ้าง พ่อค้าคนกลางจัดหาให้บ้างตามความเหมาะสม โดยเลือกวัสดุที่ไม่แตกเนื้อไม้จะต้องประสานสนิทผิวเรียบไม่มีรอย ส่วนมุกจะซื้อมุกสำเร็จรูป ที่ทำเป็นเส้นๆ ไว้แล้ว เพื่อไม่เสียเวลาในการทำ

3.2 ด้านการตลาด

มีการแข่งขันในด้านของราคาค่อนข้างมาก ปัญหาการตัดราคาคดราคาให้ต่ำลงจนแย่งงานกันจน ขาดทุนได้กำไรเพียงเล็กน้อย เพราะรายได้ส่วนใหญ่คิด เป็นรายชิ้นงานบ้าง เหมารวมครั้งละ 40-60 ชิ้นต่อครั้งบ้าง ไม่มีอำนาจในการต่อรอง หากต่อรองราคาจะทำให้พ่อค้าคนกลางไม่จ้างงานให้ หันไปจ้างผู้ประกอบการรายอื่นแทน ในการตรวจสอบผลิตภัณฑ์หากพบว่าผลิตภัณฑ์ไม่ได้คุณภาพ ทำให้ขายส่งไม่ได้ราคา จึงทำให้ขาดทุนตามมา ผู้ประกอบการควร

รวมกลุ่มกันให้ขนาดขององค์กร หรือกลุ่มใหญ่ขึ้น จัดตั้งให้เป็นสหกรณ์ดำเนินการธุรกิจเองแทน การรอรับจากพ่อค้าคนกลาง เพื่อเป็นการเพิ่มอำนาจในการต่อรองให้สูงขึ้นด้วย จนไม่สามารถเลือก หรือตั้งราคาขายส่งได้ และควรส่งเสริมการตลาดให้แก่กลุ่มของตนเองให้เป็นที่ยอมรับ เพื่อสร้างช่องทาง การตลาดของตนเอง เพิ่มลูกค้าใหม่ๆ และจะต้องไม่ลืมที่จะรักษาลูกค้าเก่าๆ

3.3 ด้านการวางแผนการผลิต

การวางแผนการผลิต จะขึ้นอยู่กับช่วงเวลาสำคัญๆ อย่างงานเทศกาล การงาน แสดงของตกแต่ง เป็นต้น ช่วงนี้ระยะเวลาการทำงานจะมากขึ้น เพื่อให้สามารถผลิตสินค้าให้ทันส่ง ตามกำหนดไว้ โดยจะวางแผนงานแบบง่ายๆ เป็นวันๆ ไป หากงานเยอะผู้ประกอบการบางรายที่ ไม่มีแรงงานจากคนภายในครอบครัว จะจ้างคนงานแบบรายวันให้ช่วยงานในช่วงที่มีงานเข้ามา มาก เพื่อรักษาเวลาไม่ให้พ่อค้าคนกลางตำหนิเอาได้

3.4 ด้านการดำเนินธุรกิจ

การดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ เป็นไปอย่างง่ายๆ ขาดระเบียบการจัดการ การบริหาร และการทำบัญชี การทำงานจะรับเหมารวมครั้งละ 40-60 ชิ้นต่อครั้งบ้าง ซึ่งโดยรวม ของผู้ทำธุรกิจเดินเส้นตลาด ต่างดำเนินธุรกิจในลักษณะนี้เหมือนกัน มีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่มี วิธีการดำเนินธุรกิจต่อ เมื่อขาดทุนจากการที่ถูกค้าตรวจสอบผลิตภัณฑ์แล้วพบว่าไม่ได้คุณภาพ ผู้ประกอบการบางกลุ่มนั้นจะนำสินค้าไปจำหน่ายยังตลาด ถนนคนเดินในวันเสาร์ และวันอาทิตย์ ในราคาที่ต่ำกว่าท้องตลาดทั่วไป เพื่อลดการขาดทุน

การวิเคราะห์หลักเกณฑ์การคัดสรรปี พ.ศ. 2549

การคัดสรรสุดยอด หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยปี พ.ศ. 2549 (OTOP Product Champion) เป็นเกณฑ์การให้คะแนนผลิตภัณฑ์ ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินการ คัดสรรสุดยอด หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย จากการศึกษาเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้ทดสอบนำ ผลิตภัณฑ์มาเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยมีกลุ่ม ผู้ประกอบการเข้าร่วมดังนี้

1 กลุ่มตัวอย่างที่ 1 คุณอินสร ทิพสุทา

ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาคนตรี

จากการวิเคราะห์ในด้านข้อมูลตามหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ. 2549 กลุ่มผลิตภัณฑ์เดินเส้นตุ๊กตาคนตรี มีคะแนนรวมทั้งสิ้น

48 คะแนน จัดอยู่ในผลิตภัณฑ์ระดับ 1 ดาว ซึ่งทางกลุ่มยังมีข้อบกพร่องอีกหลายจุดที่ยังไม่ตรงตามเกณฑ์เป็นสินค้าที่ไม่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 2 ดาวได้ เนื่องจากมีจุดอ่อนมาก และยากต่อการพัฒนา

2 กลุ่มตัวอย่างที่ 2 คุณอารี กาวิละ

ผลิตภัณฑ์เดินเส้นพระ-นาง

จากการวิเคราะห์ในด้านข้อมูลตามหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ. 2549 กลุ่มผลิตภัณฑ์เดินเส้นพระ-นาง มีคะแนนรวมทั้งสิ้น 50 คะแนน จัดอยู่ในผลิตภัณฑ์ระดับ 2 ดาว ซึ่งทางกลุ่มยังมีข้อบกพร่องอีกหลายจุดที่ยังไม่ตรงตามเกณฑ์เป็นสินค้าที่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 3 ดาว มีการประเมินศักยภาพเป็นระยะ

3 กลุ่มตัวอย่างที่ 3 คุณพองนวล ปูลูंगा

ผลิตภัณฑ์เดินเส้นกรอบรูปและขันโตก-กล่องทิชชู-ห่านไม้

จากการวิเคราะห์ในด้านข้อมูลตามหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ. 2549 กลุ่มผลิตภัณฑ์เดินเส้นกรอบรูปและขันโตก มีคะแนนรวมทั้งสิ้น 47 คะแนน จัดอยู่ในผลิตภัณฑ์ระดับ 1 ดาว ซึ่งทางกลุ่มยังมีข้อบกพร่องอีกหลายจุดที่ยังไม่ตรงตามเกณฑ์เป็นสินค้าที่ไม่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 2 ดาวได้ เนื่องจากมีจุดอ่อนมากและยากต่อการพัฒนา

4 กลุ่มตัวอย่างที่ 4 คุณศวรร ทิพย์อ่อน

ผลิตภัณฑ์เดินเส้นขันโตก

จากการวิเคราะห์ในด้านข้อมูลตามหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ. 2549 กลุ่มผลิตภัณฑ์เดินเส้นขันโตก มีคะแนนรวมทั้งสิ้น 51 คะแนน จัดอยู่ในผลิตภัณฑ์ระดับ 2 ดาว ซึ่งทางกลุ่มยังมีข้อบกพร่องอีกหลายจุดที่ยังไม่ตรงตามเกณฑ์เป็นสินค้าที่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 3 ดาว มีการประเมินศักยภาพเป็นระยะ

5 กลุ่มตัวอย่างที่ 5 คุณอัมพร ยาวิชัย

ผลิตภัณฑ์เดินเส้นพระ-นาง

จากการวิเคราะห์ในด้านข้อมูลตามหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ. 2549 กลุ่มผลิตภัณฑ์เดินเส้นพระ-นาง มีคะแนนรวมทั้งสิ้น 53 คะแนน จัดอยู่ในผลิตภัณฑ์ระดับ 2 ดาว ซึ่งทางกลุ่มยังมีข้อบกพร่องอีกหลายจุดที่ยังไม่ตรงตามเกณฑ์เป็นสินค้าที่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 3 ดาว มีการประเมินศักยภาพเป็นระยะ

6 กลุ่มตัวอย่างที่ 6 คุณอำพร ศรีกษณะ

ผลิตภัณฑ์เดินเส้นเตียง

จากการวิเคราะห์ในด้านข้อมูลตามหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ. 2549 กลุ่มผลิตภัณฑ์เดินเส้นเตียง มีคะแนนรวมทั้งสิ้น 52 คะแนน จัดอยู่ในผลิตภัณฑ์ระดับ 2 ดาว ซึ่งทางกลุ่มยังมีข้อบกพร่องอีกหลายจุดที่ยังไม่ตรงตามเกณฑ์เป็นสินค้าที่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 3 ดาว มีการประเมินศักยภาพเป็นระยะ

7 กลุ่มตัวอย่างที่ 7 จันทิรา ต้นปาลี

ผลิตภัณฑ์เดินเส้นนกกตแต่งบ้าน

จากการวิเคราะห์ในด้านข้อมูลตามหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ. 2549 กลุ่มผลิตภัณฑ์เดินเส้นนกกตแต่ง มีคะแนนรวมทั้งสิ้น 59 คะแนน จัดอยู่ในผลิตภัณฑ์ระดับ 2 ดาว ซึ่งทางกลุ่มยังมีข้อบกพร่องอีกหลายจุดที่ยังไม่ตรงตามเกณฑ์เป็นสินค้าที่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 3 ดาว มีการประเมินศักยภาพเป็นระยะ

8 กลุ่มตัวอย่างที่ 8 คุณแก้วศรี ปลุกงา

ผลิตภัณฑ์เดินเส้นผีเสื้อแต่งบ้าน

จากการวิเคราะห์ในด้านข้อมูลตามหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ. 2549 กลุ่มผลิตภัณฑ์ผีเสื้อแต่งบ้าน มีคะแนนรวมทั้งสิ้น 56 คะแนน จัดอยู่ในผลิตภัณฑ์ระดับ 2 ดาว ซึ่งทางกลุ่มยังมีข้อบกพร่องอีกหลายจุดที่ยังไม่ตรงตามเกณฑ์เป็นสินค้าที่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 3 ดาว มีการประเมินศักยภาพเป็นระยะ

9 กลุ่มตัวอย่างที่ 9 คุณสุพาณี แก้วใจ

ผลิตภัณฑ์เดินเส้นผีเสื้อตกแต่งบ้าน

จากการวิเคราะห์ในด้านข้อมูลตามหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ. 2549 กลุ่มผลิตภัณฑ์เดินเส้นผีเสื้อตกแต่งบ้าน มีคะแนนรวมทั้งสิ้น 50 คะแนน จัดอยู่ในผลิตภัณฑ์ระดับ 2 ดาว ซึ่งทางกลุ่มยังมีข้อบกพร่องอีกหลายจุดที่ยังไม่ตรงตามเกณฑ์เป็นสินค้าที่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 3 ดาว มีการประเมินศักยภาพเป็นระยะ

10 กลุ่มตัวอย่างที่ 10 คุณชานนท์ นันไชย

ผลิตภัณฑ์เดินเส้นขันโตก

จากการวิเคราะห์ในด้านข้อมูลตามหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ. 2549 กลุ่มผลิตภัณฑ์เดินเส้นขันโตก มีคะแนนรวมทั้งสิ้น 58 คะแนน จัดอยู่ในผลิตภัณฑ์ระดับ 2 ดาว ซึ่งทางกลุ่มยังมีข้อบกพร่องอีกหลายจุดที่ยังไม่ตรงตามเกณฑ์เป็นสินค้าที่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 3 ดาว มีการประเมินศักยภาพเป็นระยะ

จากการวิเคราะห์ในด้านข้อมูลตามหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล
หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ. 2549 ใน

ส่วน ก ด้านผลิตภัณฑ์และความเข้มแข็งของชุมชน

ประเด็นที่ 1 ด้านการผลิต

ประเด็นที่ 2 ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ประเด็นที่ 3 ด้านความเข้มแข็งของชุมชน

ส่วน ข ด้านความเป็นไปได้ทางการตลาด

ประเด็นที่ 1 ด้านการตลาด

ประเด็นที่ 2 ด้านเรื่องราวหรือตำนานของผลิตภัณฑ์

ส่วน ค หลักเกณฑ์การพิจารณาด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์

พบว่ากลุ่มผลิตภัณฑ์เดินเส้นลวดลาย มีบางกลุ่มที่มีข้อบกพร่องอีกหลายจุดที่ยังไม่ตรงตามเกณฑ์ ด้านส่วน ก ด้านผลิตภัณฑ์ และความเข้มแข็งของชุมชน หลักๆ จะเป็น การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่เป็นแบบดั้งเดิมไม่มีการพัฒนา หรือแม้แต่วิธีการของบรรจุภัณฑ์ ขาดการจัดทำบัญชี หรือไม่มีก็มีการจัดทำบัญชีอย่างง่าย ๆ ไม่เป็นระบบ ส่วน ข ด้านความเป็นไปได้ทางการตลาด หลักๆ จะเป็น ด้านการตลาด ที่แหล่งจำหน่ายหลักๆ ของสินค้า จะอยู่ในตลาดภายในจังหวัด ส่วนน้อยจะอยู่ตลาดระหว่างจังหวัด และตลาดต่างประเทศ ส่วน ค หลักเกณฑ์การพิจารณา ด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีรูปแบบ และคุณลักษณะค่อนข้างดี แต่ด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ จัดอยู่ในผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพค่อนข้างดีเช่นกัน ด้านบรรจุภัณฑ์/ฉลาก และตราสินค้า ผลิตภัณฑ์มีบรรจุภัณฑ์ต้องปรับปรุงอย่างมาก

การศึกษาแนวทางที่จะพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน ให้ยกระดับสู่การพัฒนาสินค้าท้องถิ่นตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และท้องถิ่น

ผลที่ได้รับจากการศึกษาที่ผ่านตลอดระยะเวลาการวิจัย ทำให้ได้องค์ความรู้ ที่จะนำมาพัฒนาในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ เป็นที่ต้องการของท้องตลาด โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ตั้งแต่ คนในชุมชน บุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ประกอบการ นักศึกษา องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ระดมความคิดเห็นความร่วมมือของทุกฝ่าย เพื่อนำมาวิเคราะห์ และหาหนทางแก้ไข

จากผลการศึกษาความเป็นมาของการผลิตสินค้างานหัตถกรรมของชุมชน พบว่า มีการสืบทอดงานหัตถกรรมให้กับลูกหลาน และเครือญาติ คนบ้านใกล้เคียง ต่างพึ่งพิงอิงกัน ทูทางโคกทรัพย์เป็นทุนที่สั่งสมมาด้วยวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันเป็น ทูทางธรรมชาติ

ทูทางธรรมชาติ คือ ทรัพยากร ทูทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น อันเป็นผลผลิตทางปัญญาที่สั่งสมมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะ อำเภอหางดง ซึ่งถือว่ามรดกทุนที่พร้อมต่อปัจจัยในการผลิต ได้แก่ ทุนทางสังคม คือผู้คนในชุมชนมีความสามารถ ด้านงานหัตถกรรมต่างๆ

ด้านการผลิต การจัดจำหน่าย และการพัฒนาสินค้า เมื่อรวบรวมองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษา ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์โดยยึดหลักเกณฑ์ การคิดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ.2549 เพื่อเป็นการยกระดับสินค้า ให้มีคุณภาพมากขึ้น จนสามารถพัฒนาจุดบกพร่องต่างๆ ที่ขาดไปให้พัฒนาเป็นไปตามเกณฑ์ตั้งไว้ โดยการร่วมคิดร่วมทำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ดังนี้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ได้รับทราบข้อมูล บริบทชุมชน บริบทคนจน ที่เป็นจริงแบบใกล้ตัว การตระหนักรู้ถึงข้อเท็จจริง ปัญหา ทำให้หัวใจที่จะคิดพัฒนากลุ่มคน ที่ควรจะได้รับการพัฒนาศักยภาพภูมิปัญญาของชาวบ้าน ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกิดความเข้าใจในศักดิ์ศรี ความสามารถ และคิดร่วม ทำร่วม กับชาวบ้านในชุมชน การร่วม เวทีวิเคราะห์ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกิดความเข้าใจสภาพชุมชน และเป็นแกนนำ ในการคิดแผนโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คาดว่าแผนการใช้งบประมาณน่าจะมีประสิทธิภาพสูง การปรับทิศทาง การทำงานที่มุ่งสนองชนชั้นสูงที่มีอำนาจ และกลุ่มเครือญาติ ผู้การกระจายประโยชน์สนองคนจน ที่ด้อยโอกาสหรือชาวบ้านส่วนใหญ่ในชุมชนมากขึ้น ข้อสรุปของความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กับชาวบ้านทั่วไปในชุมชน มีความสัมพันธ์ดีขึ้น ใกล้ชิดกันขึ้น ในแง่ของการคิดแผนงาน โครงการ และการเข้าใจรับรู้ซึ่งกันและกัน ด้านปัญหา ความต้องการของชุมชน และขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ได้ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ได้เรียนรู้บริบทชุมชน และการประกอบอาชีพด้านงานหัตถกรรม ของชุมชน ความยากจน ศักยภาพของชุมชน

2. ได้ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา อุปสรรคระหว่างการดำเนินงานได้ประสบความสำเร็จ ในการประสานงาน ภาคปฏิบัติจริงในสนามจริง

3. ได้เข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติงานพัฒนา ด้วยกระบวนการวิจัย เชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วมทำให้รู้จักวิธีการปรับตัว ให้เข้ากับบริบทของสังคมชุมชน และบริบทของกลุ่มอาชีพ ของหน่วยงานภาคีต่างๆ ผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้าน

5. ได้ค้นพบว่าการจะรวมกลุ่มคนได้นั้น ต้องมีบุคคลที่เป็นแกนนำที่ไว้วางใจได้ และฟังพาได้ มีอุดมการณ์ เลือกละ ดูแลทุกข์สุขของประชาชน เพื่อชุมชนที่มั่นคง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ครูที่เกียติยศอายุราชการ เจ้าอาวาส ที่ชาวบ้านนับถือ

6. ได้ใช้งานวิจัย เป็นจุดรวมของการปฏิบัติการพัฒนาร่วมของชาวบ้าน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ภาคีต่างๆ ทุกหน่วยงาน และประชาคมทุกระดับมีโอกาสร่วมรับผิดชอบ การแก้ไข ปัญหาของชุมชนร่วมกัน

กลุ่มผู้ประกอบการงานหัตถกรรม

เป็นคุณแจสำคัญที่จะไปเข้าสู่ประตูแห่งการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งหมายรวมถึง ปัญหาการประกอบอาชีพ และปัญหาความต้องการในการประกอบอาชีพงาน หัตถกรรม ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ด้านการออกแบบ ซึ่งรูปแบบของผลิตภัณฑ์ เป็นหัวใจสำคัญของสินค้า เพราะเป็นที่ดึงดูด ความสนใจของผู้ซื้อ หลังจากคณะวิจัยได้จัดการอบรม ให้ความรู้ด้านการออกแบบ ด้วยวิธีการต่างๆ

การศึกษานอกสถานที่ยังเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะสามารถ เพิ่มพูนความรู้ด้านการ ออกแบบจากแหล่งเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง ทำให้เข้าใจวิธีการออกแบบมากขึ้น นอกจากนั้น ยังให้ความรู้ด้านการจัดการ การตลาด ทำให้มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น คิดถูกขึ้นสู้ มั่นใจ จะปรับเปลี่ยนพัฒนาวิธีคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิธีปฏิบัติ รวมพลัง ไม่อยู่นิ่งเฉย และมองเห็น ภาพรวมของทิศทางที่จะแก้ไขปัญหาด้านการประกอบอาชีพให้มั่นคงยิ่งขึ้นได้ทราบ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ข้อจำกัดของชุมชน ทราบศักยภาพ ภูมิปัญญา ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ที่เป็นแนวทางให้เกิดโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมต่อไปโดยใช้กระบวนการคิดร่วม ทำร่วม สรุบทบทเรียนร่วมกัน ในการแก้ไขด้านอาชีพผลิตภัณฑ์หัตถกรรม พัฒนาคุณภาพชีวิต

ของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และองค์ความรู้ในการบริหารจัดการเครือข่ายที่สร้างขึ้นใหม่ เช่น การเพิ่มกลวิธีการผลิต ความโปร่งใสตรวจสอบได้ และการจัดระบบข่าวสารข้อมูล

อย่างไรก็ดี ผู้ประกอบการควรให้ความร่วมมือกับทางกลุ่มในการจัดทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความสามัคคี และความเข้มแข็ง ให้สามารถพัฒนาศักยภาพได้อย่างเป็นขั้นตอน

หน่วยงานองค์กรอื่น ๆ ทั้งภายใน และภายนอกชุมชน

ได้ทราบสภาพปัญหาความต้องการ และข้อมูลชุมชน และกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์หัตถกรรม และยังได้จัดกิจกรรมโดยเฉพาะทางด้านการฝึกอบรม การสาธิต การแสดงสินค้า ได้ลูกค้า หรือประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ตรงกับกิจกรรมตามความถนัดของหน่วยงาน และการปรับแผนโครงการหน่วยงานให้สอดคล้องกับสภาพของชุมชน ประชากร และระยะเวลา ควรให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง ในด้านการเงิน โดยให้การอบรมเรื่องการทำบัญชีกลุ่ม และส่งเสริมการตลาด และประชาสัมพันธ์สินค้าให้เป็นที่รู้จัก

ข้อเสนอแนะ

การเพิ่มบทบาทของการมีส่วนร่วมกันในชุมชน สามารถสร้างเสริมเกิดวิถีทางในการพัฒนากลุ่มธุรกิจชุมชนร่วมกัน ทั้งในแง่รูปแบบของการออกแบบ การผลิต การแปรรูป การบรรจุภัณฑ์ และการตลาด ทั้งยังสามารถเป็นฐานข้อมูลเรื่องราว และทำให้เกิดความเชื่อถือแก่หน่วยงานต่างๆ อันก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนสร้างความเข้าใจเบื้องต้น โดยคณะผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และภาคีต่างๆ ในเชิงนโยบาย เชิงยุทธศาสตร์ และเชิงปฏิบัติการ

การพัฒนา สินค้าท้องถิ่น สู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และท้องถิ่นของกลุ่มธุรกิจชุมชนผู้ประกอบการงานหัตถกรรมในครั้งนี้ใช้หลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยปี พ.ศ. 2549 ผู้ประกอบการ 10 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ที่ยังต้องพัฒนาหลายด้าน เพื่อให้สินค้าที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของท้องตลาด และสามารถพัฒนาสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และท้องถิ่นในอนาคต อย่างยั่งยืน